

Steber slovenstva na Koroškem

Slovensko planinsko društvo Celovec

✍ Slavica Tovšak

Za besedo o planinstvu, problemih slovenskega planinskega društva v Celovcu in njegovem statusu danes smo zaprosili predsednika društva Hanzeja Lesjaka. Koroške planince vodi že od leta 1991, kar pomeni, da že desetletja namenja prosti čas ljudem, ki jim slovenska beseda ni tuja in ki tako kot on z veseljem spregovorijo v tistem značilnem, koroško obarvanem narečju, ki mu z veliko naklonjenostjo vsi radi prisluhnemo. Hanzej je planinec z dolgim stažem, saj ga je Lubo Urbajs že pred 35 leti navdušil za planinstvo.

Hanzej Lesjak

Vpoletnem in zimskem času je doslej obiskal veliko vrhov doma in v Sloveniji. Včasih peš, včasih s smučmi, sam ali v družbi. Posebno drag mu je Triglav, saj tam vedno srečaš znanca, prijazne in nenavadne planince, pravi Lesjak. Zanj so nepozabni vrhovi Karavank, Visoke Ture in še kaj. Njegove aktivnosti, tudi društvene, ki zahtevajo kar nekaj prostega časa, podpira družina, ki je prav tako planinsko usmerjena, in vrsta slovenskih planincev. Razgovor z njim sem strnila v nekaj zaokroženih celot, ki so odsev časa nekdanjega in sedanjega planinskega delovanja na slovenskem Koroškem.

DRUŠTVENA ZGODOVINA IMA GLOBOKE KORENINE

Na pobudo Alojza Knafelca je bila leta 1900 ustanovljena Ziljska podružnica, ki je s sedežem v Ziljski Bistrici pomenila začetek slovenskega planinstva na Koroškem. Že isto leto so planinci v zanosu pričeli z gradnjo koč na Zahomški planini pod Ojstrnikom. Po sedmih letih je bil sedež društva prenesen v Celovec, društvo pa se je preimenovalo v Koroško podružnico SPD. Prva svetovna vojna je zavrnila delo društva, v plebiscitnem obdobju so delovale belska, mežiška in rožanska podružnica. Šele po drugi svetovni vojni si je slovensko planinstvo

na Koroškem opomoglo in ustanovilo Slovensko planinsko društvo Celovec, ki ga je do leta 1984 vodil Lubo Urbajs, nasledil Franci Koprivnik in po letu 1990 Hanzej Lesjak.

LUBO URBAJS – LEGENDA SLOVENSkih PLANINCEV NA KOROŠKEM

Hanzej Lesjak pravi, da je Lubo oče koroških planincev. Leta 1953 je z velikim zanosom in zaupanjem postavil nove temelje SPD Celovec. Njegov predsednik je bil celih trideset let. Prav gotovo ima velike zasluge za gradnjo koč na Bleščeči planini in čeprav šteje častitljivih 87 let, še vedno z veseljem prihaja h koči. Ni mu bilo lahko, saj so v času narodnih nesoglasij nasprotniki uničili skoraj vse dvojezične napise na področju Bleščeče planine. Vsakomur v svoji bližini z veseljem pripoveduje zgodbe in doživlja iz bogate planinske preteklosti. Še vedno se rad ozira po Karavankah, Julijcih in še kje. Danes je častni predsednik SPD Celovec. Urbajs je bil prosvetni delavec, igralec in aktivist. Svojo poklicno pot je zaključil kot urednik pri Slovenskem vestniku, nekdanjemu glasilu Zveze slovenskih organizacij. Uredniški odbor Planinskega vestnika mu želi: Ad multos annos – Na mnogo leta!

BOJ ZA KOČO NA BLEŠČEČI PLANINI

Leta 1968 je bila na Bleščeči planini zgrajena koča nad Arihovo pečjo. Ni bilo enostavno, saj so takratne oblastne strukture in nacionalni nestrpnosti nadaljevanje gradbenega projekta na vse načine hoteli preprečiti. Takrat se je izkazalo planinsko prijateljstvo preko meja. Predsednik meddruštvenega odbora gorenjskih planincev Franjo Klotjčnik je moralno, denarno in s planinskimi prijatelji pomagal graditi in dokončati planinsko kočo, ki na višini 1080 m stoji še danes.

Koče so se na vsak način želeli polastiti nemško usmerjeni planinci. Slovenska beseda jim je bila trn v peti, zato so iskali tudi sodne poti, da bi jo speljali slovenskim zanesenjakom. Šele na Vrhovnem sodišču je bilo odločeno v korist in prid SPD Celovec. Koča leži nad Baškim jezerom v območju Jepe in jo upravljajo kot samooskrbovalno kočo, brez oskrbnika. Ob nedeljah na koči dežurajo člani društva, poskrbijo za red in se razveselijo vseh obiskovalcev gora, zlasti tistih iz Slovenije. Gospodar koč je Tomi Mikl. Planinci so ponosni na svojo kočo, saj je ostala neokrnjena do današnjih dni.

GEOLOŠKA POT NA MELI POD PEČINAMI TOLSTE KOŠUTE

Pot so skrbno pripravili in opremili planinci SPD Celovec in jo ob sodelovanju in podpori občine Sele odprli 23. junija 2007. Istočasno so tega dne predali v uporabo *ferati* na Cjajnik in Košutnikov turn. Beseda Meli je izpeljanka iz besede melišče, meliti, mel. Že v davni preteklosti je bila to romarska pot, po kateri so hodili romarji s Koroške na Brezje. Leta 1937 je bila skozi Meli speljana planinska pot »Drechslersteig«, vendar jo je po drugi svetovni vojni uničil zob časa. Geolog Barounig je dal pobudo za njeno obnovo in člani SPD Celovec so ob podpori občine Sele zavihali rokave. Pot je označena s Knafelčevimi markacijami, tekst na informacijski tabli pa je v obeh jezikih. Dostop na Meli je mogoč prek sedla Potok, od kočice pod Košuto ter iz Slovenije prek Orlovskega sedla pri Dolgi njivi. Od tod je pot mogoče podaljšati do vrha Tolste Košute. Zasluge za obnovo poti ima tudi kapelski grof Thurn, ki je lastnik zemljišča, prek katerega vodi pot, daroval pa je tudi potrebni les za postavitev informacijske table.

TA SVET MORAMO ZAPUSTITI TAK, KAKRŠNEGA SMO PREJELI

Planinsko društvo šteje 420 članov, ki prihajajo z dvojezičnega ozemlja Koroške: Rož, Podjuna, Zilja. Pridruženi so

tudi Slovenci, ki ne bivajo na Koroškem. Vsi člani so aktivni planinci in pri vseh je visoko razvita pripadnost slovenstvu. Vzdržujejo kočico nad Arihovo pečjo in so soorganizatorji vsakoletnega pohoda Arihova peč, katerega se leto za letom udeležijo okoli 500 planincev. Dobre stike imajo z vsemi zamejskimi planinskimi društvi, kot so Planinska družina Benečija, PD Jesenice, SPD Gorica, SPD Trst. Letos bo potekalo že 37. srečanje in to, da praktično ni strogo začrtanih meja, ni nobena ovira. Nihče ne razmišlja, da teh srečanj ne bi bilo več. Leto za letom prirejajo vrsto planinskih izletov različne težavnostne stopnje.

Med zanimivimi društvenimi dejavnostmi je zagotovo vsakoletna fotorazstava Planine v sliki. Slovensko planinsko društvo Celovec je član avstrijske planinske organizacije Alpiner Vereine Österreichs. Od lanskega leta so ponovno člani Planinske zveze Slovenije, razmišljajo pa tudi o večji popularizaciji Planinskega vestnika. Slovensko planinsko društvo se financira iz članarine in dohodkov od planinske kočice, ki pa niso veliki, zato je pri njih veliko prostovoljnega dela, ki ga spremlja lepa slovenska beseda. Planinska zveza Slovenije s predsednikom Francijem Ekarjem si prizadeva poglobiti sodelovanje z vsemi zamejskimi društvi, tudi s SPD Celovec. Možnosti za sodelovanje vidi v izobraže-

vanju vodnikov in organizaciji taborov v PUS Bavšica. Ohranjanje medsebojnih stikov je pomembno, zlasti med mladimi, ki bodo le na ta način izročila preteklosti znani vtaki v sedanjost.

KOROŠKI SLOVENC VABIJO NA POHOD ARIHOVA PEČ

V letu 2010 bo v mesecu marcu že 28. zimski pohod v spomin na padle borce pod Arihovo pečjo. Pohod s svojim tragičnim ozadjem že več kot dve desetletji združuje Slovence iz avstrijske Koroške, Slovenije, Furlanije – Julijske krajine in povezuje vse generacije. Kolona planincev se vije mimo spominske plošče osmim padlim partizanom, ki so tik pred koncem druge svetovne vojne, 9. februarja 1945, v spopadu z nemško vojsko padli pod Arihovo pečjo. Fantje so danes pokopani na pokopališču v Šentjakobu v Rožu. Udeleženci prejmejo kontrolne žige, podeljene pa so bile že tudi diplome delovni ekipi in organizatorjem ter posameznikom in društvom za udeležbo. Pohodnikom se pridružujejo tudi nemško govoreči planinci in prijatelji s Koroške in iz ostale Avstrije. Običajni start je pri Polancu na Čermernici nad Šentjakobom v Rožu. V kulturnem programu navadno sodelujejo tudi kulturno društvo Rož ter člani Slovenske športne zveze. Organizatorji vabijo k čim večji udeležbi. ○

Kočica na Bleščeči planini nad Arihovo pečjo

BLEŠČEČA

Nad Arihovo pečino dom planinski tam stoji;
v soncu koplje se planina,
v senci potok žubori.

To prelepa si Bleščeča;
vrh Komnice te krasi;
skrita za teboj je Jepa,
njej sinovom up vedri.

Kadar sonce se zakrije, senca pade na srce,
vedno vleče me v planine,
k domu, kjer so nade vse.
To prelepa si Bleščeča,
vrh Komnice te krasi,
skrita za teboj je Jepa-
njej sinovom up vedri.

Ko življenje mi ugasne, želja moja zadnja bo:
srce moje na Bleščeči
v miru bi počivalo.

Franc Černut